

Život české společnosti na přelomu 19. a 20. století byl ještě do velké míry životem maloměsta. Přesto nám většina historických prací o 19. století v Čechách nabízí především příběhy předních politiků, finančníků a umělců. Pomalý rytmus maloměstského života nebyl pro české historiky doposud dostatečně zajímavý, aby mu věnovali více pozornosti. Bylo to však do velké míry venkovské město, které poskytlo společnosti právě ony zmíněné politiky, finančníky a umělce. Nemalá část z nich své životní zkušenosti ve veřejné činnosti, v případě politiků, nebo inspiraci, v případě umělců, čerpala z prostředí menších měst.

Proto jsme si za téma této práce vybrali vývoj obecní samosprávy v Pardubicích na přelomu 19. a 20. století jakožto jednoho z reprezentantů tohoto prostředí. Naším hlavním cílem bude zjistit, jak probíhal politický boj o moc, jaké bylo profesněsociální zastoupení v obecní samosprávě, a jaký vliv měly tyto faktory na správu města.

Budeme zde vycházet z názoru, že ekonomický rozvoj neznamenal nutně proměnu mocenských vztahů na úrovni obecní samosprávy. Naopak v českém prostředí mělo vliv na stav obecní samosprávy politické štěpení národa koncem 19. století. Ptáme se, do jaké míry tato změna proběhla, jak rychle a s jakými výsledky. Léta 1880 až 1914 jsme si vybrali záměrně vzhledem k hospodářskému a politickému vývoji Pardubic na přelomu století a s přihlédnutím k absenci pramenné základny pro období starší. Roku 1880 byly Pardubice sice rostoucím venkovským městem, ale ve srovnání s okolními městy jako jsou Hradec Králové nebo Chrudim co do rozvoje občanské společnosti zaostávaly. O třicet let později však již aspirovaly na pozici centra východních Čech.